

ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ของประเทศไทย

The Competitiveness of Thailand's Mould and Die Industry

วัชร ย์สุนเทศ* และวิทยากร เชียงกุล**

WatcharaYeesoontes and Witayakorn Chiengkul

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขัน ของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ไทยเทียบกับความต้องการในประเทศโดยรวมและเทียบกับอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ต่างประเทศ และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขัน ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ไทย เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาอุตสาหกรรมแม่พิมพ์หรืออุตสาหกรรมอื่นต่อไป การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วนเพื่อตอบวัตถุประสงค์แต่ละข้อ คือ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากมูลค่าการนำเข้าและส่งออกของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์และอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่สำคัญ โดยใช้การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ Revealed Comparative Advantage (RCA) และ (2) การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันจากข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจจาก 93 โรงงาน โดยเก็บรวบรวมจากผู้บริหารของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ของประเทศไทย จากนั้นใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) และสถิติการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression) การศึกษาพบว่า :

(1) ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันเพื่อหาดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ โดยใช้สถิติ RCA พบว่าอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ไทยมีความสามารถในการแข่งขันเชิงเปรียบเทียบน้อยกว่าประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ หวันและสิงคโปร์ แต่มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีอัตราการขยายตัวตามอัตราการเปลี่ยนแปลงของ GDP ของประเทศ และสอดคล้องกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่สำคัญคืออุตสาหกรรมยานยนต์

* นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต 52/347 หมู่บ้านเมืองเอก ถนนพหลโยธิน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

** คณบดีกิตติคุณ วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต 52/347 หมู่บ้านเมืองเอก ถนนพหลโยธิน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

(2) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยกับความสามารถในการแข่งขัน พบว่า มีเพียง 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ประกอบด้วยปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐ และปัจจัยผู้นำด้านยุทธศาสตร์ทั้งนี้การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ที่วิเคราะห์โดยสมการถดถอยเชิงเส้นตรงบ่งชี้ว่าต้องเพิ่มจากปัจจัยด้านการผลิตเป็นหลัก รองมาคือการจัดโครงสร้างองค์กร และนโยบายภาครัฐตามลำดับ แต่ปัจจัยผู้นำด้านยุทธศาสตร์เป็นปัจจัยที่ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ลดลง โดยสัดส่วนทั้ง 4 ปัจจัยรวมกันแล้ว ทำให้มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ร้อยละ 63.2

คำสำคัญ: ความสามารถในการแข่งขัน, อุตสาหกรรมแม่พิมพ์, ปัจจัยกับความสามารถในการแข่งขัน

Abstract

This research aims to study the ability to compete. Thailand 's mold & die industry relative to demand in the industry as a whole and with compare with foreign and the factors that affect their ability to compete Thailand 's mold & die industrial. To serve as a model for developing the mold & die industry or other industries further. This research is quantitative research . The analysis is divided into two parts , each intended to answer are: (1) analysis of imports and exports of the mold & die industry and the related industries . The method to analysis of comparative advantage Revealed Comparative Advantage (RCA) and (2) an analysis of the competitiveness of the data obtained from a survey of 93 companies were collected from the management of the mold & die industry in Thailand. Then use factor analysis survey (Exploratory Factor Analysis) and statistical regression analysis (Regression) study found .

(1) The analysis result of the competitiveness index for comparative advantage of the mold & die industry , RCA found that Thailand has a competitive advantage less than in Japan , Korea, Taiwan and Singapore. But trend of competitive has improved steadily relate to the growth of the GDP of the country and according to the rate of change in the automotive industry is an important industry .

(2) The result of analysis of factor with the competitiveness found that only four factors affecting the competitiveness of the mould and die industry consist of the production factors , the structure factors, Government policy factors and the leadership strategic factors . However,

increasing the competitiveness of the mould and die industry is analyzed by linear regression indicates that Need to increase the production factors is the main . Second is the organizational structure factors . And government policies factors, respectively. But the leadership strategic factors are factors that the competitiveness of the mould and die industry decline. The ratio of the four factors together . That affect the competitiveness of the mould and die industry 63.2 percent .

Keywords: Competitiveness, Mold and Die Industry, Factor for Competitiveness

บทนำ

ภาคอุตสาหกรรมถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญอย่างมากต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ดูได้จากสัดส่วนการผลิตภาคอุตสาหกรรมรวมอยู่ที่ร้อยละ 39.6 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP Domestic Product) หากพิจารณาแหล่งที่มาของการขยายตัวร้อยละ 4.8 ต่อปี ของเศรษฐกิจโดยรวมในปี พ.ศ. 2550 พบว่ามาจากภาคอุตสาหกรรมถึงร้อยละ 2.3 คิดเป็นร้อยละ 47.9 ของการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทย (สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค. 2551: 52) จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า ความสามารถในการแข่งขันที่มีอยู่อย่างจำกัดในปัจจุบัน ในขณะที่มีแนวโน้มการขยายตัวของอุตสาหกรรมหลักได้แก่อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมไฟฟ้าเพิ่มขึ้น แต่แม่พิมพ์ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำของอุตสาหกรรมหลักเหล่านั้นยังมีมูลค่าการนำเข้าจากต่างประเทศสูงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันจะมีผลกระทบด้านการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น จากการทำความเขตการค้าเสรี (Free Trade Area [FTA]) กับหลายประเทศ และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community [AEC])

ด้วยตัวเลขมูลค่าความต้องการแม่พิมพ์ในประเทศปีละประมาณ 35,000 ล้านบาทและความสามารถในการส่งออกปีละ 5,700 ล้านบาท รวมมูลค่าความต้องการเท่ากับ 40,700 ล้านบาทต่อปี ในขณะที่มีการนำเข้าปีละประมาณ 25,300 ล้านบาท จะเห็นว่ากำลังการผลิตของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ไทยในปัจจุบัน เท่ากับ 15,700 ล้านบาท ต่อปี ทำให้เห็นว่า ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแม่พิมพ์มีช่องว่างของการเติบโตได้อีก คิดเป็นมูลค่า 25,000 ล้านบาท ต่อปี (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2550: 74) ดังนั้น องค์ประกอบหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ และรูปแบบทางเลือกในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ เพื่อให้อุตสาหกรรมแม่พิมพ์ไทยมีศักยภาพความสามารถในการแข่งขันดีขึ้น เป็นการลดการนำเข้าและสามารถเพิ่มการส่งออกได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบและพัฒนาการของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์เชิงเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขัน ของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ไทยกับประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฮ่องกงและสิงคโปร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขัน ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ไทย เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย

แนวคิดและทฤษฎีในการวิจัย

การบูรณาการดัชนีเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันตามทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ Revealed Comparative Advantage Index (RCA) ของ บาลาสซา (Balassa. 1989: 46-73) และแนวคิดรูปแบบการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยใช้ ทฤษฎีโมเดลรูปเพชร ของ พรอตเตอร์ (Porter. 1998: 66-80) ข้อมูลการบริหารจัดการอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ของประเทศไทยและต่างประเทศ ประกอบด้วย ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศไต้หวันและประเทศสิงคโปร์ (สถาบัน ไทย-เยอรมัน: 2549) ทฤษฎีผู้นำ (Ducker, 2007: 38-42) และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยศึกษาปัจจัยและตัวแปรทั้งหมดที่มีผลต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ สรุปผลได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

1. ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ต่ำ และ มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของค่า GDP ของประเทศ
2. ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยผู้นำด้านยุทธศาสตร์ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร และปัจจัยด้านนโยบายของภาครัฐ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับความสำเร็จในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ของประเทศไทย

ตารางที่ 1 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยการสร้างความสามารถในการแข่งขันกับแหล่งข้อมูลจากการศึกษาทั้งหมด

PORTER (Diamond Model)	สมาคมแม่ พิมพ์ญี่ปุ่น	สมาคม แม่พิมพ์ เกาหลีใต้	สมาคมแม่ พิมพ์ไต้หวัน	สมาคมแม่ พิมพ์สิงคโปร์	อุตสาหกรรม แม่พิมพ์ไทย	ทฤษฎีผู้นำ	ทฤษฎีใช้ อุปทาน	งานวิจัย
ปัจจัยด้านการ ผลิต	ปัจจัยการผลิต	ปัจจัยการผลิต	ปัจจัยการผลิต	ปัจจัยการผลิต	ปัจจัยการผลิต	N/A	N/A	ปัจจัยการผลิต
ปัจจัยด้าน อุตสาหกรรม	ปัจจัยด้าน อุตสาหกรรม	N/A	ปัจจัยด้าน อุตสาหกรรม	N/A	ปัจจัยด้าน อุตสาหกรรม	N/A	N/A	N/A
ปัจจัยด้านกล- ยุทธ์ของบริษัท	ปัจจัยด้านกล- ยุทธ์ของบริษัท	ปัจจัยด้านกล- ยุทธ์ของบริษัท	ปัจจัยด้านกล- ยุทธ์ของบริษัท	N/A	ปัจจัยด้านกล- ยุทธ์ของบริษัท	N/A	N/A	ปัจจัยด้านกลยุทธ์ ของบริษัท
ปัจจัยด้านอุปสงค์ ในประเทศ	N/A	N/A	N/A	N/A	ปัจจัยด้านอุปสงค์ ในประเทศ	N/A	N/A	ปัจจัยด้านอุป สงค์ในประเทศ
ปัจจัยด้าน นโยบาย	ปัจจัยด้าน นโยบาย	ปัจจัยด้าน นโยบาย เศรษฐกิจ	ปัจจัยด้าน นโยบาย เศรษฐกิจ	ปัจจัยด้าน นโยบาย เศรษฐกิจ	N/A	N/A	N/A	ปัจจัยด้าน นโยบาย
N/A	ปัจจัยด้าน ผู้นำ	ปัจจัยด้าน ผู้นำ	ปัจจัยด้าน ผู้นำ	ปัจจัย ด้านผู้นำ		ปัจจัยด้าน ผู้นำ	N/A	ปัจจัยด้านผู้นำ
N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	ปัจจัยด้าน การลงทุน		N/A	ปัจจัยด้านการ ลงทุน
N/A	N/A	N/A	ปัจจัยด้าน ใช้อุปทาน	N/A	N/A	N/A	ปัจจัยด้าน ใช้อุปทาน	ปัจจัยด้านใช้ อุปทาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ ที่มีสถานประกอบการอยู่ในประเทศไทยและผลิตงานแม่พิมพ์ให้กับอุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมไฟฟ้า มีจำนวนรวม 1061 โรงงาน (กรมโรงงานอุตสาหกรรม. 2553: ออนไลน์) และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 10 หน่วยงาน (สถาบันไทย-เยอรมัน. 2549) และใช้วิธีกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธีการแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างในด้านการปฏิบัติของผู้ประกอบการแม่พิมพ์ไทย ตามผลการคำนวณ Yamane ได้จำนวน 93 โรงงาน โดยเก็บโรงงานละ 1 ตัวอย่างและกลุ่มตัวอย่างด้านนโยบาย ที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ไทย กำหนดโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 8 หน่วยงานประกอบด้วย กระทรวงอุตสาหกรรม สถาบันไทย-เยอรมัน มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัตต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สมาคมแม่พิมพ์ และ Cluster MDCT

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงตั้งแต่ มกราคม 2555 ถึง พฤษภาคม 2555 โดยในขั้นนี้แบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อหาข้อมูลเชิงนโยบาย จำนวน 8 หน่วยงาน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเครื่องมือเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยจัดเก็บจำนวน 93 ชุด จากผู้ประกอบการในระดับบริหารขององค์กร

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ รวบรวมข้อมูลจากสถิติย้อนหลัง 10 ปี การนำเข้าและส่งออกของชิ้นส่วนแม่พิมพ์และ/หรือ แม่พิมพ์สำเร็จรูป ทั้งแม่พิมพ์ขึ้นรูปโลหะ(Die) และแม่พิมพ์ฉีดพลาสติก (Mould) (กรมศุลกากร. 2554: ออนไลน์)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ตามระยะเวลาของเศรษฐกิจในแต่ละช่วงเวลาโดยใช้สถิติ Revealed Comparative Advantage Index (RCA) โดยบาลาสซา (Balassa. 1989:46) และการวิเคราะห์ปัจจัยของความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ไทยและตรวจสอบสมมติฐานโดยใช้โปรแกรม SPSS โดยใช้สถิติ Exploratory Factor Analysis และ Regression

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์โดยค่า RCA บ่งชี้ว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ของไทยต่ำแต่มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อนำมูลค่าผลประกอบการในแต่ละช่วงระยะเวลาปี 2545– 2554 และพบว่าความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ในแต่ละช่วงเวลา ค่า RCA ของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์กับค่า GDP ของประเทศไทย ไปในทิศทางเดียวกัน ในแต่ละช่วงเวลาโดยที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของ GDP ของประเทศ ในแต่ละปี มีผลส่วนหนึ่งจากการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการเติบโตของอุตสาหกรรมยานยนต์

ผลจากการวิเคราะห์ Factor Analysis พบว่ามีเพียง 4 ปัจจัยและตัวแปรในแต่ละปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรเพื่อการแข่งขันปัจจัยด้านการผลิตปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐและปัจจัยผู้นำด้านยุทธศาสตร์ และการวิเคราะห์สมการถดถอยเพื่อหาระดับของอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ พบว่าทั้ง 4 กลุ่มปัจจัยมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{Competitiveness} = .710(\text{การผลิต}) + .268 (\text{โครงสร้าง}) + .195 (\text{ภาครัฐ}) - .133 (\text{ผู้นำ})$$

และผลต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ สามารถอธิบายได้จากระดับอิทธิพล รวมกันเท่ากับร้อยละ 63.2 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 องค์ประกอบของแต่ละปัจจัย ที่ได้จากการวิเคราะห์

ปัจจัย	อิทธิพล	ตัวแปร	ตัวแปรประกอบ
ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรเพื่อการแข่งขัน	.268	- จำนวนพนักงาน - ทุนจดทะเบียน - สัดส่วนทุนไทย - การสนับสนุนด้านภาษี จาก BOI	- อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม - อายุของบริษัท - กลยุทธ์ที่นำมาใช้ - มาตรฐานที่ได้รับ
ปัจจัยด้านการผลิต	.710	- จำนวนครั้งการส่งคนเข้าอบรม - ยอดสั่งซื้อต่อปี - วัตถุดิบที่ใช้ - การรวมตัวเป็นกลุ่ม	มาตรฐานที่ได้รับ
ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐ	.195	- อัตราดอกเบี้ย - อัตราการแลกเปลี่ยน	- ความสามารถของพนักงาน - ความสามารถของวิศวกร - กลยุทธ์ที่นำมาใช้

ปัจจัย	อิทธิพล	ตัวแปร	ตัวแปรประกอบ
ปัจจัยผู้นำด้าน ยุทธศาสตร์	(-.133)	- กลยุทธ์ธุรกิจ (การปรับกลยุทธ์, ผลกระทบ) - ราคาสินค้า	ความสามารถของ พนักงาน

จากตารางข้างต้น ปัจจัยกำหนดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ของประเทศไทยทั้ง 4 กลุ่มปัจจัย ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการด้านเงินทุนจดทะเบียน สัดส่วนการลงทุนระหว่างคนไทยและชาวต่างชาติ และจำนวนพนักงานที่เหมาะสมกับธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารให้ความคิดเห็นไว้ ในประเด็นการสร้างโครงสร้างองค์กรโดยการขอรับการสนับสนุนจาก BOI เพื่อความได้เปรียบในด้านต้นทุนการประกอบการ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ ก็มีความจำเป็น ซึ่งผู้ประกอบการที่ได้รับมาตรฐาน ISO 14000 จะมีรูปแบบการจัดโครงสร้างองค์กรแตกต่างจากผู้ประกอบการรายอื่นๆ ซึ่งปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรของผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในระดับ .268 และการเพิ่มขึ้นของตัวแปรแต่ละตัวข้างต้น จะเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภายใต้ปัจจัยโครงสร้างองค์กรให้เพิ่มขึ้น

2. ปัจจัยด้านการผลิตซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มขึ้นของความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการมากที่สุดที่ระดับ .710 เกิดจากการสร้างความแข็งแกร่งของการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยการใช้วัตถุดิบในประเทศแทนการนำเข้าวัตถุดิบ ผู้บริหารต่างมีความเห็นตรงกันว่าควรมีการรวมตัวกันของผู้ประกอบการเพื่อช่วยกันผลิตสินค้า ในรูปแบบของคลัสเตอร์ และมีการต่อยอดคลัสเตอร์ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีความเข้มแข็งขึ้น และให้ความสำคัญกับการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถด้านเทคนิคมากขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการที่ได้รับมาตรฐาน ISO14000 เป็นเพราะการบังคับในข้อกำหนดต่างๆ จากลูกค้าที่ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตาม เป็นสาเหตุให้ผู้ประกอบการที่ได้รับ ISO 14000 จึงมีรูปแบบการผลิตที่แตกต่างจากผู้ประกอบการที่ไม่ได้รับมาตรฐาน ISO 14000

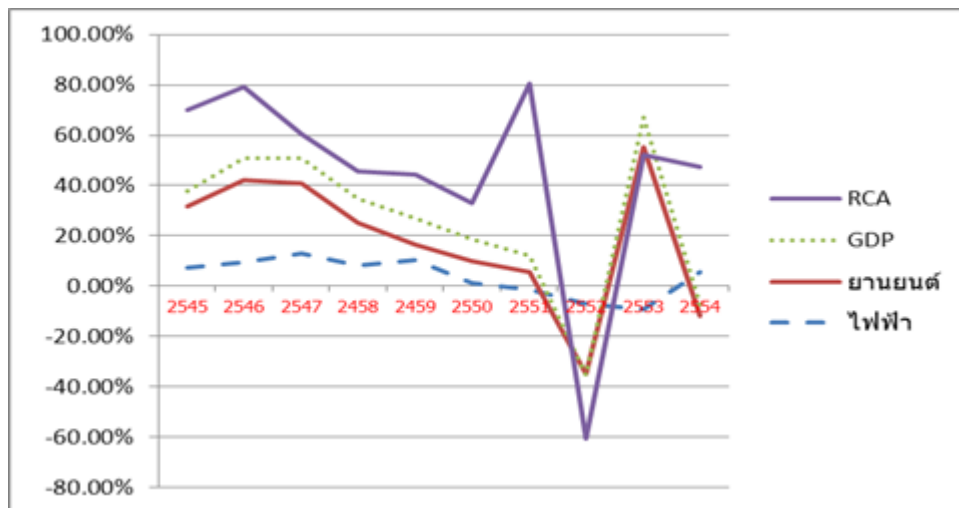
3. ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐ ในมุมมองของผู้ประกอบการที่คาดหวังว่าภาครัฐควรสนับสนุนโดยการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งเป็นแหล่งทุนของผู้ประกอบการ และควรควบคุมอัตราการแลกเปลี่ยนให้ภาคอุตสาหกรรมมีความได้เปรียบหากเปรียบเทียบกับ การนำเข้า ซึ่งสอดคล้องกับ ผู้บริหารที่มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน ซึ่งปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐ มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันอยู่ที่ระดับ .195

4. ปัจจัยผู้นำด้านยุทธศาสตร์ เป็นปัจจัยที่มีค่าเป็นลบ ที่ - .133 ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมคือ ปัจจัยด้านผู้นำ ผู้นำจะต้องรู้จักใช้กลยุทธ์ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร ดังนั้น การที่ค่าปัจจัยผู้นำเป็นลบ จึงหมายถึง การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์บ่อยๆ และการปรับราคาสินค้าตลอดเวลา ไม่ใช่ผลดีต่อกิจการ เพราะทำให้ลูกค้าขาดความเชื่อถือความสามารถในการแข่งขันจะลดลง และผู้นำต้องให้ความสำคัญกับพนักงาน โดยเฉพาะระดับปฏิบัติการ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

พิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลง ปีต่อปี ของค่า RCA ของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์เทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของอุตสาหกรรมไฟฟ้า อัตราการเปลี่ยนแปลงการผลิตของอุตสาหกรรมยานยนต์ และค่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของค่า GDP ของประเทศไทยดังรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 ผลอัตราการเปลี่ยนแปลง เปรียบเทียบของค่าต่างๆในรูปภาพแบบเส้นซ้อน

ในปี พ.ศ. 2551 ค่า RCA มีค่าสูงขึ้น เนื่องจากแนวโน้มของอัตราการเพิ่มความต้องการของอุตสาหกรรมยานยนต์ ในตลาดโลกที่สะสมมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2550 เป็นต้นมาและจะมาเพิ่มขึ้นในปี 2551 และปี 2552 ตามลำดับ แต่ในปี 2551 เกิดผลกระทบจากความรุนแรงของวิกฤตการณ์ของอเมริกา (Subprime Crisis) ส่งผลให้ภาวะทางการเงิน และภาวะเศรษฐกิจของประเทศอเมริกา ซึ่งเป็นตลาดส่งออกสำคัญของประเทศไทยหดตัวลง ส่งผลให้การส่งออกของประเทศไทยลดลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ค่า RCA มีค่าลดลงในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งอัตราการเปลี่ยนแปลงมากกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของ

อุตสาหกรรมแม่พิมพ์ เนื่องจากการสั่งแม่พิมพ์ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 5252 ยังไม่สามารถนำมาใช้ในการผลิตได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ในปี พ.ศ. 2553 วิฤทธิเศรษฐกิจโลกเริ่มกลับเข้าสู่ภาวะปกติได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของไทย ด้วยอุปสงค์ในตลาดโลกที่แข็งแกร่งในปี พ.ศ. 2553 เศรษฐกิจไทยสามารถฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจโลกทำให้ภาคการผลิตเพื่อการส่งออกยังคงเป็นแรงขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปได้ในปี 2554 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความวุ่นวายทางการเมืองในประเทศในช่วง พ.ศ. 2553 ไม่มีผลต่อภาวะเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์

ในทัศนะของผู้วิจัย ต่อสาเหตุที่ปัจจัยผู้นำด้านยุทธศาสตร์มีค่าเป็นลบเกิดจากสาเหตุดังนี้

1. ลักษณะของพฤติกรรมการก่อตั้งธุรกิจของผู้ประกอบการ SME ไทย เกิดจากการมองเห็นช่องทางในการขายของพนักงานที่ทำงานในสถานประกอบการ มีความสัมพันธ์กับกลุ่มลูกค้าในระดับหนึ่ง และมีความกล้าที่จะออกไปประกอบธุรกิจของตนเอง โดยเริ่มต้นจากพนักงาน 2-3 คน และเครื่องจักร 1-2 ตัว ลักษณะธุรกิจรับงานทุกประเภท และใช้การเสนอราคาที่ต่ำกว่ารายอื่นเพื่อให้ได้งาน แต่คุณภาพของงานกลับควบคุมไม่ได้ ต่างจากผู้ประกอบการ SME ในประเทศเยอรมัน เกิดจากพนักงานที่ทำงานในสถานประกอบการจนเกิดความชำนาญและเป็นที่ไว้วางใจว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ ได้แยกตัวมาเป็นธุรกิจโดยรับงานเฉพาะที่ตนชำนาญเท่านั้น รับงานในราคาที่สูงกว่าปกติซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกรณีของผู้ประกอบการ SME ในประเทศญี่ปุ่นเกิดจากการสนับสนุนของสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่ต้องการขยายกิจการ โดยให้พนักงานที่มีความชำนาญออกไปเปิดธุรกิจของตนเองในงานที่ทำอยู่เดิม และให้การสนับสนุนโดยการสั่งซื้ออย่างสม่ำเสมอ

2. จากการศึกษาโครงสร้างต้นทุนของแม่พิมพ์ พบว่า หากผู้ประกอบการใช้กลยุทธ์ราคาต่ำ จะทำให้ ส่วนที่เป็น Value added ร้อยละ 43.1 มีสัดส่วนที่ต่ำลง มูลค่า Value Added ร้อยละ 43.1 เป็นผลรวมของ ค่าจ้าง ภาษีทางอ้อม ค่าเสื่อมราคา และเงินคงเหลือหลังหักค่าใช้จ่าย ซึ่งจะเห็นว่าค่าจ้าง ภาษีทางอ้อม ค่าเสื่อมราคา เป็นมูลค่าที่แปรผันตามแม่พิมพ์ที่ผลิตไม่สามารถลดมูลค่าลงได้ ดังนั้นหากผู้ประกอบการขายสินค้าในราคาที่ต่ำจะทำให้ส่วนที่เป็น ผลตอบแทนหรือกำไร ลดต่ำลงด้วย จะทำให้ผู้ประกอบการจะไม่มีเงินมาพัฒนาคุณภาพของกระบวนการผลิต และคุณภาพของสินค้าได้อย่างเพียงพอ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ผู้วิจัยจึงเสนอข้อเสนอแนะตามมิติของ ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐ และปัจจัยผู้นำด้านยุทธศาสตร์ซึ่ง เป็นปัจจัยในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ของประเทศไทย ดังนี้

1. ด้านการผลิต

1.1 ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญและส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมในการพัฒนาบุคลากรเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปัจจัยการพัฒนาบุคลากรเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน

1.2 การสร้างความเข้าใจให้กับภาครัฐถึงกระบวนการทำงานของผู้ประกอบการ และเหตุผล ความจำเป็นในการใช้วัตถุดิบแต่ละชนิด เพราะการเลือกใช้แหล่งวัตถุดิบที่ต่างกัน มีผลต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการโดยตรง เพื่อให้ภาครัฐหาทางสนับสนุนต่อไป

1.3 ผู้ประกอบการควรมีการทำงานร่วมกันเป็นทีมกับบริษัทอื่นๆมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม โดยมีความจริงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะการรวมกลุ่มคลัสเตอร์

1.4 ภาครัฐควรเปิดศูนย์เทคโนโลยีที่มีทั้งเครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีราคาสูง และต้องใช้เวลาเฉพาะ เพื่อดำเนินการแทนผู้ประกอบการ โดยการดำเนินการควรเป็นการเรียนรู้ของผู้ประกอบการไปด้วย เพื่อการพัฒนาทักษะ และการสร้างความคิดในการต่อยอดทางธุรกิจของผู้ประกอบการ ต่อไป

2. ด้านโครงสร้างองค์กรเพื่อการแข่งขัน

2.1 ผู้ประกอบการควรมีการสร้างระบบฐานข้อมูลและการจัดการความรู้ Knowledge management เพื่อใช้ในการพัฒนาบุคลากร วิธีการทำงาน และการแก้ปัญหาทางเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่ดีขึ้น

2.2 การสร้างรูปแบบและโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมกับธุรกิจที่ผู้ประกอบการต้องเข้าใจที่ภาครัฐ อาจมีส่วนให้คำแนะนำ หรือให้ความรู้ที่ถูกต้อง โดยยึดวิสัยทัศน์ของผู้ประกอบการเป็นแนวทางดำเนินการ

3. ด้านนโยบายภาครัฐ

3.1 การกระตุ้นการทำงานเป็นทีม โดยการสร้างเครือข่ายพันธมิตรในลักษณะของคลัสเตอร์โดยที่ภาครัฐไม่ควรวางบทบาทตนเองเป็นผู้กำกับ ดูแล แต่ควรทำหน้าที่เป็นเสมือนสมาชิกของเครือข่ายพันธมิตร และศึกษาปัญหาอุปสรรคที่แท้จริงของผู้ประกอบการเพื่อหาแนวทางการสนับสนุน และพัฒนาต่อไป

3.2 การสนับสนุนสมาคม เพื่อให้สมาคมเป็นเสมือนองค์กรที่กำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ ในด้านการตลาด การค้าระหว่างผู้ประกอบการขนาดใหญ่ทั้งในประเทศและต่างประเทศในอนาคต

3.3 ภาครัฐควรให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ในลักษณะ อุตสาหกรรมทารก (Infant Industry) โดยทำเป็นโครงการระยะยาว แทนการทำแบบโครงการเฉพาะกิจ

4. ด้านผู้นำด้านยุทธศาสตร์

4.1 ควรปรับปรุงแบบการทำงานร่วมกันเป็น คลัสเตอร์ ของผู้ประกอบการไม่ได้หมายรวมเฉพาะผู้ประกอบการที่มารวมตัวกัน แต่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคการเงิน ภาคผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ควรเข้ามามีบทบาทร่วมกัน แทนการทำบทบาทเพียงเป็นผู้กำกับดูแลซึ่งผู้ประกอบการควรมีความตั้งใจจริงในการเข้าร่วมในคลัสเตอร์ และต้องมีความเสียสละในการดำเนินงาน

4.2 การกำหนดแนวทางการตลาดที่ชัดเจน ในประเด็น การสร้างตราสินค้า การสร้างช่องทางการหาลูกค้า การพัฒนาองค์กรสู่องค์กรเชี่ยวชาญ การสร้างกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ

เอกสารอ้างอิง

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2553). **ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ ที่มีสถานประกอบการอยู่ในประเทศไทยและผลิตงานแม่พิมพ์ให้กับอุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมไฟฟ้า.**

สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2553, จาก <http://www.diw.go.th>

กรมศุลกากร. (2554). **สถิติย้อนหลัง 10 ปี การนำเข้าและส่งออกของชิ้นส่วนแม่พิมพ์และแผ่นแม่พิมพ์สำเร็จรูป.** สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2554, จาก <http://www.custom.go.th>

สถาบันไทย-เยอรมัน. (2549). **แผนปรับปรุงพัฒนาอุตสาหกรรมแม่พิมพ์.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2550). **การผลิตของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ไทย.** สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2550, จาก <http://www.boi.go.th>

สำนักงานนโยบายเศรษฐกิจมหภาค. (2551). **ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.** กรุงเทพฯ : กลุ่มการวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาค กระทรวงอุตสาหกรรม.

Balassa, Bela. (1989). **Comparative Advantage: Trade Policy and Economic Development.** New York University Press: Prentice-Hall.

Drucker, Peter F. (2007). **The Effective Executive.** Oxford, Butterworth-Heinemann.

Porter, Michael E. (1998). **On Competition.** Boston: A Harvard Business Review Publishing.